

Titulació	Tipus	Curs
Administració i Direcció d'Empreses	OT	4
Economia	OT	3
Economia	OT	4

Professor/a de contacte

Nom: Clara Aurora Llorens Serrano
Correu electrònic: clara.llorens@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No n'hi ha.

Objectius

L'objectiu de l'assignatura és donar eines a l'alumnat per a comprendre l'empresa des d'una perspectiva sociològica. Es focalitza en les diverses pràctiques de gestió laboral, d'organització del treball i la producció/servei i en els seus efectes en les condicions d'ocupació, treball i vida, visualitzant desigualtats per grup ocupacional i gènere; i també, en les relacions col·lectives institucionalitzades i la seva dinàmica de conflicte i cooperació dins de l'empresa. L'assignatura fa particular referència a la situació actual a Espanya.

Competències

Administració i Direcció d'Empreses

- Capacitat de comunicació oral i escrita en català, castellà i anglès, que permeti sintetitzar i presentar oralment i per escrit la feina feta.
- Capacitat de continuar aprenent en el futur de manera autònoma, aprofundint els coneixements adquirits o iniciant-se en noves àrees de coneixement.
- Demostrar iniciativa i treballar autònomament quan la situació ho demani.
- Demostrar que es coneix l'estructura de les institucions i de l'estat, la seva evolució futura i les conseqüències de possibles canvis per contribuir constructivament en el debat sobre el paper que desenvolupen en les societats actuals.
- Identificar els agents econòmics que configuren una economia, entendre com s'han interrelacionat fins a la data, com s'interrelacionen actualment i predir comportaments futurs en funció de noves circumstàncies i de la seva influència en una empresa concreta.
- Identificar millores en el procés intern de gestió per estimular la productivitat de les empreses.
- Seleccionar i generar la informació necessària per a cada problema, analitzar-la i prendre decisions partint d'aquesta informació.

- Treballar en equip i ser capaç d'argumentar les propostes pròpies i validar o refusar raonadament els arguments d'altres persones.

Economia

- Capacitat de comunicació oral i escrita en català, castellà i anglès, que permeti sintetitzar i presentar oralment i per escrit la feina feta.
- Capacitat de continuar aprenent en el futur de manera autònoma, aprofundint els coneixements adquirits o iniciant-se en noves àrees de coneixement.
- Demostrar que es coneix l'estructura de les institucions i de l'estat, la seva evolució futura i les conseqüències de possibles canvis per contribuir constructivament en el debat sobre el paper que desenvolupen en les societats actuals.
- Identificar els agents econòmics que configuren una economia, entendre com s'han interrelacionat fins a la data, com s'interrelacionen actualment i predir comportaments futurs en funció de noves circumstàncies i de la seva influència en una empresa concreta.
- Identificar millores en el procés intern de gestió per estimular la productivitat de les empreses.
- Iniciativa i capacitat de treballar autònomament quan la situació ho demani.
- Mostrar una motivació per la qualitat de la feina feta i una sensibilitat per les seves conseqüències en el medi ambient i en la societat.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Seleccionar i generar la informació necessària per a cada problema, analitzar-la i prendre decisions partint d'aquesta informació.
- Treballar en equip i ser capaç d'argumentar les propostes pròpies i validar o refusar raonadament els arguments d'altres persones.
- Valorar el compromís ètic en l'exercici professional.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar el paper de la regulació en l'ocupació a Espanya.
2. Aplicar l'anàlisi sociològica a les estructures socials actuals.
3. Avaluar les interrelacions entre empresa i ocupació.
4. Capacitat de comunicació oral i escrita en català, castellà i anglès, que permeti sintetitzar i presentar oralment i per escrit la feina feta.
5. Capacitat de continuar aprenent en el futur de manera autònoma, aprofundint els coneixements adquirits o iniciant-se en noves àrees de coneixement.
6. Demostrar iniciativa i treballar autònomament quan la situació ho demani.
7. Identificar possibilitats de millora de les relacions laborals.
8. Iniciativa i capacitat de treballar autònomament quan la situació ho demani.
9. Interpretar els principis bàsics de la sociologia.
10. Mostrar una motivació per la qualitat de la feina feta i una sensibilitat per les seves conseqüències en el medi ambient i en la societat.
11. Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.

12. Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
13. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
14. Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
15. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
16. Seleccionar i generar la informació necessària per a cada problema, analitzar-la i prendre decisions partint d'aquesta informació.
17. Treballar en equip i ser capaç d'argumentar les propostes pròpies i validar o refusar raonadament els arguments d'altres persones.
18. Valorar el compromís ètic en l'exercici professional.

Continguts

1. Taylorisme i fordisme
2. L'enfocament sociotècnic i la producció lleugera
3. Formes de flexibilització de la jornada laboral
4. Formes de flexibilització contractual
5. Flexibilització en l'organització de la producció i el servei
6. Processos de negociació col·lectiva
7. Treball, treball assalariat i mercat laboral
8. Norma social de l'ocupació?

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Pràctiques	17	0,68	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 16, 17
Teoria	32,5	1,3	1, 2, 3, 5, 7, 9
Tipus: Supervisades			
Tutories	5	0,2	1, 2, 3, 5, 7, 16
Tipus: Autònomes			
Lectura textos i materials de classe, treball individual i en equip	95,5	3,82	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 16, 17

El tipus de docència planificada per a l'assignatura és la docència presencial. La feina en hores lectives suposa assistir a les classes de teoria i treballar i debatre sobre casos o una determinada qüestió, de forma col·lectiva en grups petits i en plenari. En hores lectives es presentaran els conceptes específics i s'aprofundirà en aspectes bàsics de l'assignatura mitjançant la consideració de casos que els exemplifiquen, el treball en grup i el debat amb la resta d'alumnat i professorat. Les dinàmiques de cadascuna de les activitats es detallaran pel professorat. L'assistència a l'aula, si bé no és obligatòria, s'avaluarà i determinarà també, el contingut de l'examen individual.

El treball extern autònom és obligatori i avaluable. Per una banda, suposa el desenvolupament d'un treball grupal (4 persones) que implica realitzar 4 lliuraments, 3 avaluables, que es tutoritzaran a l'aula en les dates establertes pel professorat (cal garantir la presència de com a mínim una de les persones que conformen el grup). Es tracta de realitzar i analitzar dues entrevistes (a una dona i un home) treballadorxs assalariadxs, amb menors comuns a càrrec (fins a 11 anys), sobre les pràctiques de gestió empresarial relatives a la jornada que se'ls hi apliquen i els seus efectes en les condicions de treball i en les condicions de vida (tema 3), especialment en termes de conciliació i realització del treball domèstic i del treball de cures de fillx(s) a càrrec. Per altra part, s'ha d'estudiar per un examen individual tipus test sobre el treballat en les hores lectives i els textos corresponents de la bibliografia bàsica, que pot ser actualitzada a l'inici de curs.

La metodologia docent proposada pot experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen final individual	50%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18
Treball grupal + assistència	50%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18

Al llarg del curs es realitzaran diferents activitats avaluables. Per accedir al càlcul de la nota final s'ha d'haver aprovat amb suficiència la part grupal i l'examen individual, que no faran mitja entre elles sinó que es recuperaran autònomament. Serà NO AVALUABLE l'alumnat que NO hagi presentat els 4 lliuraments del treball grupal o no realitzi l'examen individual.

El treball grupal (4 persones) s'avaluarà en tres moments i suposarà el 45% de la nota final. El primer lliurament avaluable constarà del perfil sociolaboral de les dues persones a entrevistar i la justificació substantiva de cada una de les preguntes d'un guió que proposarà el professorat per a la concreció de les pràctiques de gestió laboral, dels seus efectes en les condicions de treball i en les condicions de vida (10% nota). El segon lliurament serà el de les entrevistes (no avaluable). El tercer lliurament serà l'elecció i categorització ordenada de literals de les entrevistes, guiades pel marc conceptual del tema 3 de l'assignatura (15% nota). El quart lliurament serà la presentació de l'anàlisi en termes de resum i interpretació de les pràctiques concretes de gestió laboral en relació a la jornada i els seus efectes en les condicions de treball i de vida de les persones que conformen la parella amb fillx(s) menors a càrrec, i conclusions (20% nota). Cada lliurament anirà precedit d'una tutoria a l'aula.

En aquesta assignatura, es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) com a part integrant del desenvolupament del treball, sempre que el resultat final reflecteixi una contribució significativa de l'alumnat en l'anàlisi i la reflexió personal. L'alumnat haurà d'identificar clarament quines parts han estat generades amb aquesta tecnologia, especificar les eines emprades i incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han

influint en el procés i el resultat final de l'activitat. La no transparència de l'ús de la IA es considerarà falta d'honestat acadèmica i pot comportar una penalització en la nota de l'activitat, o sancions majors en casos de gravetat.

L'assistència a l'aula en hores lectives no és obligatòria; amb tot, un mínim d'assistència del 70% suposa un 5% de la nota, que avalua la participació en el debat amb la resta d'alumnat i professorat a l'aula. Així mateix, suposarà un contingut d'examen diferent. Qui NO hagi assistit a un mínim del 70% d'hores lectives, farà un examen sobre la bibliografia bàsica de l'assignatura. Qui hagi assistit a aquest mínim establert, l'examen serà majoritàriament sobre el treballat en les hores lectives.

L'examen individual serà tipus test i suposarà el 50% de la nota final. Constarà de 20 preguntes i les respostes errònies o no contestades restaran 0.50.

Aquesta assignatura no preveu el sistema d'avaluació única.

Calendari d'activitats d'avaluació

Les dates de les diferents proves d'avaluació (exercicis en aula, entrega de treballs, ...) s'anunciaran amb suficient antelació durant el semestre.

La data de l'examen parcial i final de l'assignatura està programada en el calendari d'exàmens de la Facultat.

"La programació de les proves d'avaluació no es podrà modificar, tret que hi hagi un motiu excepcional i degudament justificat pel qual no es pugui realitzar un acte d'avaluació. En aquest cas, les persones responsables de les titulacions, prèvia consulta al professorat i a l'estudiantat afectat, proposaran una nova programació dins del període lectiu corresponent". Apartat 1 de l'Article 264. Calendari de les activitats d'avaluació (Normativa Acadèmica UAB)

Els estudiants i les estudiantes de la Facultat d'Economia i Empresa que d'acord amb el paràgraf anterior necessitin canviar una data d'avaluació han de presentar la petició omplint el següent formulari: [e-Formulari per a la reprogramació de proves](#).

Procediment de revisió de les qualificacions

Coincidint amb l'examen final s'anunciarà el dia i el mitjà en què es publicaran les qualificacions finals. De la mateixa manera s'informarà del procediment, lloc, data i hora de la revisió d'exàmens d'acord amb la normativa de la Universitat.

Procés de Recuperació

"Per participar a la recuperació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura". Apartat 2 de l'Article 261. La recuperació (Normativa Acadèmica UAB). Els estudiants i les estudiantes han d'haver obtingut una qualificació mitjana de l'assignatura més gran o igual que 3,5 i menor que 5.

La data d'aquesta prova estarà programada en el calendari d'exàmens de la Facultat. L'estudiant que es presenti i la superi aprovarà l'assignatura amb una nota de 5. En cas contrari mantindrà la mateixa nota.

Irregularitats en actes d'avaluació

Sense perjudici d'altres mesures disciplinàries que s'estimin oportunes, i d'acord amb la normativa acadèmica vigent, "en cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, s'ha de qualificar amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura és 0". Apartat 11 de l'Article 266. Resultats de l'avaluació. (Normativa Acadèmica UAB).

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA BàSICA:

1. Taylorisme i fordisme

Finkel, L. (1994), "F. W. Taylor: la direcció científica", "La producció en massa", "La tesis de la descualificació: Braverman" y "La tradició del anàlisi del procés de treball" en Finkel, L. (1994): *La organizaci3n social del treball*, Madrid, Piràmide. (TAMBÉ PER A TEMA 2)

Moncada S. y Llorens C. (2007) "Factores psicosociales" y (*) Page A. y García-Molina C. "Ergonomía" en Ruiz-Frutos C. y García A.M., Delclòs J. y Benavides F., (2007): *Salud Laboral. Conceptos y técnicas para la prevenci3n de riesgos laborales*. 3 a edici3n, Ed. Masson, Barcelona. (TAMBÉ PER A TEMA 2)

2. L'enfocament sociotècnic i la producci3 lleugera

Prida B. (1988): "Viejas y nuevas formas de organizar el trabajo" en Garmendia y otros (1988) *Sociología industrial y de la empresa*. Ed Aguilar, Madrid. (TAMBÉ PER A TEMA 1)

Köhler, H-D. y Martín Artiles, A. (2005): "La producci3n ligera" y "El enfoque sociotècnic y el sistema de producci3n reflexivo", a Köhler, H-D. y Martín Artiles, A.: *Manual de la sociología del trabajo y de las relaciones laborales*, Madrid, Delta.

Sisson, K. (1996): *La participaci3n directa en el cambio organizativo. Acortar distancias, ideas y práctica*, Fundaci3n Europea para la Mejora de las Condiciones de Vida y Trabajo, Dublín.

3. Formes de flexibilitzaci3 del temps de treball

- Carrasco C. y otros (2003): "Flexibilidad productiva y cambios en los tiempos de trabajo" en Carrasco C, Alabart A, Coco A, Domínguez M, Martínez A, Mayordomo M, Recio A, Serrano M. (2003): *Tiempos, trabajos y flexibilidad: una cuesti3n de género*. N 78. Instituto de la Mujer, Madrid, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales.

- Carrasco C y Recio A (2014): "Del tiempo medido a los tiempos vividos" en *Revista de Economía Crítica* nº 17, accessible en

http://revistaeconomicritica.org/sites/default/files/revistas/n17/05_Carrasco-Recio_DelTiempoMedido.pdf

4. Formes de flexibilitzaci3 contractual

- Pitxer J, Sánchez A, Lorente R. 2016. "Dinámica del modelo productivo y extensi3n de la temporalidad en el mercado laboral espanyol". En: Rocha F y Beneyto P (Dirs.) *Crisis y desigualdad. II Congreso de Trabajo Economía y Sociedad*. Madrid: Fundaci3n 1º de Mayo, 2016. pp 294-316 Accesible en:

<http://www.1mayo.org/afd247c752ef7db2ea09c6594b0fb929000001.pdf>

- Verd JM y López-Andreu M (2016). Crisis del empleo y polarizaci3n de las trayectorias laborales. El caso de los adultos jóvenes en Cataluña. *Papers*, vol 101, n1, pp.5-30. Accesible:

<http://papers.uab.cat/article/view/v101-n1-verd-lopez-andreu>

- Salazar Martínez de Iturrate, P. Relaciones laborales neoliberales: la subordinaci3n ultra-contractual. *Sociología del Trabajo*, nº95 (2019), 89-103 Accesible en:

<https://revistas.ucm.es/index.php/STRA/article/view/66444/4564456552715>

5. Flexibilitzaci3 en l'organitzaci3 de la producci3 i el servei.

- Banyuls J y Lorente R. (2010): "La industria del automóvil en España: Globalizaci3n y gesti3n laboral" en *Revista de Economía Crítica*, nº9. Disponible en

http://revistaeconomicritica.org/sites/default/files/revistas/n9/2_Banyuls_Llorente.pdf

- Moreno, S; Godino, A; Recio, A (2014): "Servicios externalizados y condiciones laborales: De la competencia de precios a la presi3n de los tiempos de trabajo". *Sociología del Trabajo*, núm. 81, pp. 50-67.

6. Processos de negociació col·lectiva.

- Martín Artiles, A (2014): "2. Reforma de la negociación colectiva en Presentación. Transformaciones recientes en el modelo de relaciones laborales". En *Anuario IET de Trabajo y Relaciones Laborales*, Vol. 2, pp. 10-17. Accesible en: <http://dx.doi.org/10.5565/rev/alet.23>

- García Calavia M.A., Rigby M. (2016): "Recursos de poder de los sindicatos en España. Su examen a través de la negociación colectiva". En: *Sociología del trabajo*, Nº 87, 2016, págs. 7-24

7. Treball, treball assalariat i mercat laboral.

- Torns, T., Recio C. (2012): Las desigualdades de género en el mercado de trabajo: entre la continuidad y la transformación. En *Revista de Economía Crítica*, nº14. Disponible en <http://revistaeconomiacritica.org/sites/default/files/revistas/n14/Semimonografico-4.-Torns-Recio.pdf>

8. Norma social de l'ocupació?

- Prieto C (2013). "Las políticas de empleo en el marco de las metamorfosis de la norma social del trabajo" En *Clivatge*, nº2. Disponible en: <http://revistes.ub.edu/index.php/clivatge/article/view/10023/12892>

- Jódar P, Pericàs J.M. (2017): "Precarización y degradación del trabajo" En *Revista de Economía Crítica*, nº23. Disponible en <https://www.revistaeconomiacritica.org/index.php/rec/article/view/135/117>

Bibliografia complementària

- Alós-Moner Vila R. Segmentación de los mercados de trabajo y relaciones laborales. El sindicalismo ante la acción colectiva. Cuadernos de relaciones laborales, ISSN 1131-8635, Vol. 26, Nº 1, 2008, págs. 123-148. <http://revistas.ucm.es/index.php/CRLA/article/view/CRLA0808120123A/32270>

- Baglioni, G. y Crouch, C. (1992): *Las relaciones laborales en Europa. El desafío de la flexibilidad*, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, Madrid.

- Borderías C., Carrasco C., Alemany C. (comps.) (1994), *Las mujeres y el trabajo. Rupturas conceptuales*, Fuhem-Icaria, Barcelona.

- Cano E (2007). "La extensión de la precariedad laboral como norma social" en *Sociedad y Utopía. Revista de Ciencias Sociales*. Num 29.

- Carrasquer P (2012): "El empleo a tiempo parcial: un nuevo rasgo del modelo de empleo español" en *Debates sobre el tiempo parcial*. Centro de estudios, Investigación e Historia de Mujeres 8 de mayo. Fundación Primero de Mayo. Accesible: http://ddd.uab.cat/pub/artpub/2012/129137/obsmujtrab_a2012m3n7a1iSPA.pdf

- Castillo, J.J. (1989): "La división del trabajo entre empresas", en *Sociología del Trabajo* n 5. Madrid, Siglo XXI.

- Charron E. y Freyssenet M. (1996): "La "producción reflexiva" en la fábrica Volvo de Uddevalla, en *Sociología del Trabajo*, n. 27, Madrid, Siglo XXI.

- Coriat, B. (1983), *El taller y el cronómetro*, Siglo XXI, Madrid.

- Coriat, B. (1994), *Pensar al revés*, Siglo XXI, Madrid.

- Edwards, P.K. (1990): *El conflicto en el trabajo. Un análisis materialista de las relaciones laborales en la empresa*, Madrid, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social.

- Fernández Steinko A. (2001) "El sabor agri dulce de los grupos de trabajo" en *Cuaderno de Relaciones Laborales*, núm. 18, Madrid. Disponible en <http://revistas.ucm.es/index.php/CRLA/article/view/CRLA01001120257A>

- Harrison, B. (1997): *La empresa que viene. La evolución del poder empresarial en la era de la flexibilidad*, Barcelona, Paidós.
- <http://www.eurofound.europa.eu/>
- Hyman R. (1981). *Relaciones industriales. Una introducción marxista*. Madrid, Blume.
- Köhler, H.D. (2001): "La máquina que cambió el mundo cumplió diez años. El debate sobre la producción ligera", a *Sociología del Trabajo*, núm. 41, Madrid, Siglo XXI.
- Köhler, H-D. y Martín Artiles, A. (2005): *Manual de la sociología del trabajo y de las relaciones laborales*, Madrid, Delta.
- Lahera A (2006): "¿Hacia una producción enriquecida?: Trabajo en grupo y recualificación en empresas de ingeniería mecánica" en *Revista de Antropología Iberoamericana*, vol 1, n. 3, Madrid, AIBR. Disponible en <http://www.aibr.org/antropologia/01v03/articulos/010303.pdf>
- Lahera Sánchez A. La participación de los trabajadores en la calidad total: nuevos dispositivos disciplinarios de organización del trabajo. En: REIS, 106, Madrid: 2004.
- Lope A (2014): Negociación en la empresa e individualización: tendencias más significativas de los cambios en la negociación colectiva". Anuario IET de Trabajo y Relaciones Laborales, Vol. 2, 61-65.
<http://dx.doi.org/10.5565/rev/alet.27>
- Maruani, M., Rogerat, Ch., Torns, T. (dirs) (2000), *Las nuevas fronteras de la desigualdad. Hombres y mujeres en el mercado de trabajo*, Icaria-Antrazyt, Barcelona.
- Martín A. (2008): "¿Modelo social europeo de bajo coste? En Arxius de Ciències Socials, num18. Disponible en <http://www.uv.es/sociolog/arxius/ARXIUS%2018/03.%20MARTIN.pdf>
- Miguélez, F. (1995): "Estrategias e ideologías de la flexibilidad", *Mientras Tanto*, n.60, Barcelona.
- Miguélez, F. y Prieto, C. (1991): *Las relaciones laborales en España*, Siglo XXI, Madrid.
- Miguélez, F. y Prieto, C. (1999): *Las relaciones de empleo en España*, Siglo XXI, Madrid.
- Moreno S (2010). El tiempo de trabajo: de la jaula dorada a la libertad azarosa en *Cuadernos de Relaciones Laborales*, n 28, Madrid. Disponible en <http://revistas.ucm.es/index.php/CRLA/article/view/CRLA1010220299A/32202>
- Pastor A (2012). "Aproximación jurídica a la reforma laboral" en Newsletter #2 de l' Institut de Estudis del Treball pp. 2-8. Accesible: <http://iet.uab.cat/documents/Newsletters/IETNewsletter2.pdf>
- Pastor A (2014): "La reforma del sistema de negociación colectiva español y sus implicaciones desde una perspectiva jurídica". Anuario IET de Trabajo y Relaciones Laborales, Vol. 2, 35-47.
<http://dx.doi.org/10.5565/rev/alet.25>
- Pitxer J.V. y Sánchez A. (2008): "Estrategias sindicales y modelo económico español" en Cuadernos de Relaciones Laborales, n 26, Madrid. Disponible en <http://revistas.ucm.es/index.php/CRLA/article/view/CRLA0808120089A/32269>
- Prieto C (coord) (2015): *Trabajo, cuidados, tiempo libre y relaciones de genero en la sociedad española*. Col. Biblioteca de Ciencias sociales nº 26. Madrid: Cinca.
- Prieto C (coord) (2009): *La calidad del empleo en España: una aproximación teórica y empírica*. Col. Economía y Sociología del Trabajo, n. 47. Madrid: Ministerio de trabajo e Inmigración.
- Prieto C y otros (2008): *Nuevos tiempos del trabajo. Entre la flexibilidad competitiva de las empresas y las relaciones de género*. Colección monografías n 255, CIS, Madrid.

- Recio A. y Banyuls J. (2011) Crisis y modelos nacionales de empleo: la experiencia de diez países europeos en la crisis. En Revista de Economía Crítica, nº11. Disponible en http://revistaeconomiacritica.org/sites/default/files/revistas/n11/REC11_7_AlbertRecio_JosephBanyuls.pdf
- Recio, C. (2014): "Paro masivo. Precariados. Descualificados. Otro modelo de relaciones laborales". Anuario 2014. Fundación 1º de Mayo, pp. 117-121 .
http://ddd.uab.cat/pub/artpub/2014/129134/anufunmay_a2014p117iSPA.pdf
- Regini, M. (1992) "Los empresarios frente al problema del consenso", a *Sociología del Trabajo*, núm. 16, Madrid, Siglo XXI.
- Rubery J. Developing segmentation theory: a thirty years perspective. *Économies et Sociétés* 2007; 6: 941-64.
- Serrano R (2014). El contrato a tiempo parcial: claves de la reforma de 2013 Por Experiencia, nº 66. En: <http://www.porexperiencia.com/articulo.asp?num=66&pag=12&titulo=El-contrato-a-tiempo-parcial-claves-de-la-re>
- Sisson, K. (1996): *La participación directa en el cambio organizativo. Acortar distancias, ideas y práctica*, Fundación Europea para la Mejora de las Condiciones de Vida y Trabajo, Dublín.
- UGT-FeSMC (2016): *Empresas multiservicios o cómo precarizar el empleo* Disponible en: http://www.ugt.es/Publicaciones/Informe_Ana%CC%81lisisEmpresas_Multiservicios_2016_UGT.pdf
- VVAA (2013): La jornada irregular y sus efectos. Dossier. En *Por Experiencia* núm: 63, pp. 10 a 16. Accesible: <http://www.porexperiencia.com/articulo.asp?num=63&pag=03&titulo=Sumario>
- VVAA (2009): Dossier: Trabajo a turnos. En *Por Experiencia*, nº 46. Accesible: <http://www.porexperiencia.com/articulo.asp?num=46&pag=pag=03&titulo=Sumario>

Programari

No pertinent.

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	51	Català	segon quadrimestre	tarda
(TE) Teoria	51	Català	segon quadrimestre	tarda